

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS IR BALTARUSIJOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS SUTARTIES DĖL
INVESTICIJŲ SKATINIMO IR APSAUGOS DENONSAVIMO“ PROJEKTO
IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS IR RUSIJOS FEDERACIJOS VYRIAUSYBĖS SUTARTIES DĖL
INVESTICIJŲ SKATINIMO IR ABIPUSĖS APSAUGOS DENONSAVIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Baltarusijos Respublikos Vyriausybės sutarties dėl investicijų skatinimo ir apsaugos denonsavimo“ ir Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Rusijos Federacijos Vyriausybės sutarties dėl investicijų skatinimo ir abipusės apsaugos denonsavimo“ (toliau – Denonsavimo įstatymai) projektų tikslas – denonsuoti 1999 m. kovo 5 d. Minske pasirašytą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Baltarusijos Respublikos Vyriausybės sutartį dėl investicijų skatinimo ir apsaugos (toliau – Sutartis su Baltarusijos Respublika) ir 1999 m. birželio 29 d. Maskvoje pasirašytą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Rusijos Federacijos Vyriausybės sutartį dėl investicijų skatinimo ir abipusės apsaugos (toliau – Sutartis su Rusijos Federacija) (toliau kartu – Sutartys).

Pagal Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 14 straipsnį, Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis denonsuojama vadovaujantis sutarties nuostatomis, tarptautinės teisės normomis ir Tarptautinių sutarčių įstatymo nustatyta tvarka, t. y. dėl Lietuvos Respublikos ratifikuotos tarptautinės sutarties denonsavimo Lietuvos Respublikos Prezidento teikimu (jo iniciatyva ar Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlius) sprendžia Lietuvos Respublikos Seimas. Sutartis su Baltarusijos Respublika buvo ratifikuota Lietuvos Respublikos 2002 m. kovo 26 d. įstatymu Nr. IX-806 ir įsigaliojo 2002 m. gegužės 16 d., Sutartis su Rusijos Federacija buvo ratifikuota Lietuvos Respublikos 2000 m. kovo 21 d. įstatymu Nr. VIII-1579 ir įsigaliojo 2004 m. gegužės 24 d.

Sutartyse yra numatyta galimybė vienašališkai jas nutraukti. Pagal Sutarties su Baltarusijos Respublika 16 straipsnio 1 dalį, Sutartis galios dešimt metų. Pasibaigus šiam dešimties metų laikotarpiui, ji galios tol, kol praeis 12 mėnesių nuo tos dienos, kai viena iš Susitariančiųjų Šalių praneš raštu kitai apie Sutarties nutraukimą. Vadovaujantis Sutarties su Rusijos Federacija 14 straipsnio 2 dalimi, Sutartis sudaroma penkiolikos metų laikotarpiui. Pasibaigus šiam laikotarpiui, ji galios ir toliau, kol nepraeis 12 mėnesių nuo tos dienos, kada viena iš Susitariančiųjų Šalių raštu praneš kitai Susitariančiajai Šaliai apie ketinimą nutraukti šią Sutartį.

Užsienio reikalų ministerijos nuomone, Sutartis yra tikslinga denonsuoti atsižvelgiant į geopolitinę situaciją – besitęsiančią beprecedentę Rusijos ir jos bendrininkės Baltarusijos karinę agresiją prieš Ukrainą ir šturksčiai pažeidžiamą tarptautinę teisę, taip pat į tai, kad praktikoje tarpvalstybinis ekonominis bendradarbiavimas su valstybėmis agresorėmis yra visiškai sustabdytas ir neįmanomas, valstybių agresorių verslo investicijos Lietuvoje nėra skatintinos, o Lietuvos verslas turėtų įvertinti valstybių agresorių rinkų rizikingumą, bei į tai, kad Sutarčių nuostatos neatitinka šiuolaikinių investicijų apsaugos sutarčių standartų.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Denonsavimo įstatymų projektus parengė Užsienio reikalų ministerijos Tarptautinės teisės grupė (grupės vadovė Ingrida Bačiulienė, tel. + 370 706 52 910, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Lietuvos investuotojų investicijų Baltarusijoje ir Rusijoje ir šių šalių investuotojų investicijų Lietuvoje apsaugą reguliuoja Sutartys, kurias siūloma nutraukti priėmus Denonsavimo įstatymus. Sutartyse apibrėžiamos investuotojų ir investicijų sąvokos, nustatomas investicijoms pagal Sutartis taikomas režimas, aptariami nuostolių kompensavimo, ekspropriacijos, subrogacijos, pervedimų, susijusių su investicijomis, ir kiti klausimai, taip pat nustatoma ginčų tarp šalių ir ginčų tarp šalies ir kitos šalies investuotojo sprendimo tvarka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Priėmus Denonsavimo įstatymus, diplomatiniais kanalais bus pranešta Baltarusijos Respublikos Vyriausybei ir atitinkamai Rusijos Federacijos Vyriausybei apie Lietuvos sprendimą nutraukti Sutartis. Sutarčių nutraukimas įsigalios praėjus 12 mėnesių nuo pranešimo gavimo dienos. Po Sutarčių nutraukimo įsigaliojimo padarytų investicijų apsaugai bus taikoma atitinkamos šalies nacionalinė teisė, bet valstybių agresorių investuotojų naujos investicijos Lietuvoje ir atitinkamai Lietuvos investuotojų investicijos tose valstybėse nebus skatinamos dvišalių tarpvyriausybinių sutarčių pagrindu. Pabrėžtina, kad, vadovaujantis Sutarčių nuostatomis, vienašališkai nutraukus Sutartis investicijų, atliktų iki Sutarčių galiojimo pabaigos, apsauga galios dar dešimt metų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Denonsavimo įstatymus ir nutraukus Sutartis neigiamų pasekmių nenumatoma. Pabrėžtina, kad galiojančių dvišalių Sutarčių nuostatos neatitinka šiuolaikinių investicijų apsaugos sutarčių standartų. Įsigaliojus Sutarčių nutraukimui, investicijų apsaugai bus taikomi nacionalinės teisės aktai.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai darys kriminogeninei situacijai ir korupcijai

Priimti Denonsavimo įstatymai tiesioginio poveikio kriminogeninei situacijai ir korupcijai nedarys.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Denonsavimo įstatymų įgyvendinimas nepadarys neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai, šalių investuotojai savo teises galės ginti nacionaliniuose teismuose pagal nacionalines procedūras. Atkreiptinas dėmesys, kad tiek Sutartyje su Baltarusijos Respublika (16 straipsnio 2 dalis), tiek Sutartyje su Rusijos Federacija (14 straipsnio 5 dalis) yra įtvirtinta „laikino galiojimo sąlyga“, kuri reiškia, kad nutraukus Sutartis apsauga investicijoms, atliktoms iki Sutarčių nutraukimo, dar galioja 10 metų, ir lieka galimybė Sutarčių šalių investuotojams kreiptis į arbitražą siekiant apginti savo investicijas.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Denonsavimo įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą. Kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Denonsavimo įstatymus, priimti naujų teisės aktų, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Denonsavimo įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Denonsavimo įstatymų projektuose nėra sąvokų ar jas įvardijančių terminų, kuriuos reikėtų įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Denonsavimo įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Siekiant įgyvendinti Denonsavimo įstatymų nuostatas Lietuvos Respublikoje, priimti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Denonsavimo įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Denonsavimo įstatymų projektus specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis

Reikšminiai įstatymų projektuose vartojami žodžiai pagal Europos žodyną „Eurovoc“: Lietuvos Respublika, Baltarusijos Respublika, Rusijos Federacija, investicijų apsauga, investicijų skatinimas, sutartis, denonsavimas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.